

Un „pas mic” în direcția unei abordări coerente în materia măsurilor asigurătorii în procesul penal. Analiza modificărilor aduse prin Legea nr. 70/2025**Conf. univ. dr. Andra-Roxana Trandafir
Drd. Vicențiu-Răzvan Gherghe***Facultatea de Drept, Universitatea din București*

Rezumat: *Articolul își propune să analizeze recente modificări aduse instituției măsurilor asigurătorii în procesul penal prin Legea nr. 70/2025 pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, urmărind să sublinieze atât impactul acestora în activitatea organelor judiciare penale și să ofere răspunsuri anumitor neclarități care au apărut în jurisprudență cu ocazia aplicării modificărilor legislative operate. În esență, modificările vizează conferirea unor garanții procedurale sporite drepturilor părții civile atunci când este vorba de luarea măsurilor asigurătorii, prin reglementarea unui cadru mai clar în care o astfel de solicitare să poată fi făcută, iar eventuala respingere să poată fi contestată. Modificările determină totuși o serie de probleme, precum momentul la care trebuie să se pronunțe procurorul cu privire la cererea părții civile de luare a măsurilor asigurătorii ori necesitatea asigurării asistenței juridice în procedura de cameră preliminară ori în cursul judecării.*

Cuvinte cheie: *măsuri asigurătorii, parte civilă, dreptul la un recurs efectiv, procedură necontradictorie.*

A “small step” towards a coherent approach to precautionary measures in criminal proceedings. Analysis of the amendments introduced by Law no. 70/2025

Abstract: *The article aims to analyze the recent amendments to the institution of precautionary measures in criminal proceedings brought by Law no. 70/2025 amending and supplementing Law no. 135/2010 on the Criminal Procedure Code. It seeks to highlight both the impact of these changes on the activity of criminal judicial bodies and to provide answers to certain uncertainties that have arisen in case law during the application of the legislative amendments. Essentially, the amendments aim to provide enhanced procedural safeguards for the rights of the civil party when it comes to the imposition of precautionary measures, by establishing a clearer framework within which such a request can be made and ensuring that any possible rejection can be challenged. The amendments, however, give rise to several issues, such as the timing at which the prosecutor must rule on the civil party’s request for the imposition of precautionary measures, or the necessity of ensuring legal assistance during the preliminary chamber procedure or the trial phase.*

Key words: *precautionary measures, civil party, right to an effective remedy, non-adversarial procedure.*

I. ASPECTE PRELIMINARE. EXPUNEREA TEXTELOR MODIFICATE

A devenit deja o „tradiție nefericită” lipsa de preocupare a legiuitorului de a avea o abordare coerentă a unor instituții juridice importante și, prin urmare, de a corecta unele incongruențe normative sau terminologice din conținutul acestora în spiritul regulilor legisticii formale¹, în ciuda numeroaselor semnale trase de literatura de specialitate și de jurisprudență.

În materia care ne preocupă – instituția măsurilor asigurătorii în procesul penal – deși am formulat anterior mai multe propuneri *de lege ferenda*, vizând aspecte ce impun intervenția grabnică a legiuitorului² (printre care cele mai importante vizează verificarea măsurilor asigurătorii), acesta continuă să se limiteze doar la a „petici” anumite norme juridice procesuale – și în acest caz, în mod lacunar și incoerent – menținând jurisprudența în sfera unei abordări neunitare, cu consecințe negative asupra drepturilor părților și subiecților procesuali în procesul penal.

Fără a contesta utilitatea și rațiunea lor³, modificările/completările aduse dispozițiilor art. 249 C.pr.pen., art. 250 C.pr.pen. și art. 250¹ C.pr.pen. prin Legea nr. 70/2025 pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală⁴ constituie o dovadă elocventă a celor menționate mai sus, o analiză detaliată⁵ a acestora fiind impusă pentru lămurirea anumitor neclarități care (deja) au apărut în practica judiciară.

Potrivit articolului unic al Legii nr. 70/2025 pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală:

„Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 486 din 15 iulie 2010, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:”

(pentru urmărirea mai ușoară a textelor de lege, am prezentat textul de lege anterior în a doua coloană, iar modificările aduse prin Legea nr. 70/2025, în cea de-a treia coloană)

¹ În mod magistral s-a arătat în doctrină că „numeroase controverse iscate cu ocaziunea explicării legilor și nesfârșitelor discuțiuni privitoare la interpretarea convențiilor, nu sunt datorite, în marea lor majoritate, decât defectuoșității de redactare și posibilității unor accepții multiple a principiilor redactate dubios. (...) În cercetarea legilor, un deosebit interes prezintă cuvintele care servesc a reda noțiunile și comandamentele impuse tuturor cetățenilor unui stat. Ele sunt materialul cu care se face construcție ideilor cari vor fi discutate de interpreți și aplicate de judecători, astfel că alegerea lor implică o grijă deosebită” (a se vedea R. Dimiu, *Stilul judiciar*, Institutul de Arte Grafice „Vremea”, București, 1939, p. 65 și 68).

² A se vedea A.R. *Trandafir*, V.R. *Gherghe*, Despre nevoia unei abordări coerente în materia măsurilor asigurătorii dispuse în procesul penal. 18 propuneri de modificare a Codului de procedură penală, în AUBD – Forum Juridic nr. 1/2024, p. 257-291, disponibil pe site-ul <https://drept.unibuc.ro>.

³ A se vedea, în acest sens, *Expunerea de motive* care a stat la baza modificărilor operate prin Legea nr. 70/2025, disponibilă pe site-ul https://cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck2015.home.

⁴ Publicată în M. Of. al României nr. 452 din data de 15 mai 2025.

⁵ Într-un material publicat la scurt timp după intrarea în vigoare a Legii nr. 70/2025, am subliniat (inclusiv din perspectivă critică) „chintesența” acestor modificări legislative (A. R. *Trandafir*, *Modificări legislative în materia măsurilor asigurătorii*, postat în data de 20 mai 2025 pe site-ul <https://www.andratrandafir.ro>).

Articolul și alineatul	Codul de procedură penală – versiunea anterioară Legii nr. 70/2025	Modificările aduse prin Legea nr. 70/2025
Art. 249 alin. (1)	<i>Procurorul, în cursul urmăririi penale, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată, din oficiu sau la cererea procurorului, în procedura de cameră preliminară ori în cursul judecății, poate lua măsuri asigurătorii, prin ordonanță sau, după caz, prin încheiere motivată, pentru a evita ascunderea, distrugerea, înstrăinarea sau sustragerea de la urmărire a bunurilor care pot face obiectul confiscării speciale sau al confiscării extinse ori care pot servi la garantarea executării pedepsei amenzii sau a cheltuielilor judiciare ori a reparării pagubei produse prin infracțiune.</i>	<i>Procurorul, în cursul urmăririi penale, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată, din oficiu sau la cererea procurorului, în procedura de cameră preliminară ori în cursul judecății, poate lua măsuri asigurătorii, pentru a evita ascunderea, distrugerea, înstrăinarea sau sustragerea de la urmărire a bunurilor care pot face obiectul confiscării speciale sau al confiscării extinse ori care pot servi la garantarea executării pedepsei amenzii sau a cheltuielilor judiciare ori a reparării pagubei produse prin infracțiune.</i>
Art. 249 alin. (6)	<i>Măsurile asigurătorii prevăzute la alin. (5) se pot lua, în cursul urmăririi penale, al procedurii de cameră preliminară și al judecății, și la cererea părții civile. Măsurile asigurătorii luate din oficiu de către organele judiciare prevăzute la alin. (1) pot folosi și părții civile.</i>	<i>Măsurile asigurătorii prevăzute la alin. (5) se pot lua și la cererea părții civile. Cererea se adresează procurorului, judecătorului de cameră preliminară sau instanței de judecată, după caz. Măsurile asigurătorii luate din oficiu de către organele judiciare prevăzute la alin. (1) pot folosi și părții civile.</i>
Art. 249 alin. (6 ¹)-(6 ⁴)		<p><i>(6¹) În cursul urmăririi penale, măsurile asigurătorii sunt luate de procuror prin ordonanță. Procurorul dispune de îndată asupra luării măsurilor asigurătorii atunci când cererea este făcută de partea civilă.</i></p> <p><i>(6²) Ordonanța de luare a măsurilor asigurătorii se comunică suspectului sau inculpatului și părții civile odată cu aducerea la îndeplinire a acestor măsuri. Ordonanța de respingere a cererii părții civile se comunică acesteia și suspectului sau inculpatului de îndată.</i></p> <p><i>(6³) Judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată, după caz, se pronunță asupra luării măsurii asigurătorii în camera de consiliu, fără citarea părților, prin</i></p>

		<p><i>încheiere motivată. Judecata se face de urgență. Participarea procurorului este obligatorie.</i></p> <p><i>(6⁴) Încheierea prin care s-a dispus luarea măsurilor asigurătorii se comunică inculpatului și părții civile odată cu aducerea la îndeplinire a acestor măsuri. Încheierea de respingere a cererii părții civile se comunică acesteia și inculpatului de îndată după pronunțare.</i></p>
Art. 250 alin. (1)	<p><i>Împotriva măsurii asigurătorii luate de procuror sau a modului de aducere la îndeplinire a acesteia, suspectul ori inculpatul sau orice altă persoană interesată poate face contestație, în termen de 3 zile de la data comunicării ordonanței de luare a măsurii sau de la data aducerii la îndeplinire a acesteia, la judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în fond</i></p>	<p><i>Împotriva ordonanței prin care procurorul a dispus asupra luării măsurii asigurătorii sau a modului de aducere la îndeplinire a acesteia, suspectul, inculpatul, partea civilă sau orice altă persoană interesată poate face contestație, în termen de 3 zile de la data comunicării ordonanței, la judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în fond.</i></p>
Art. 250 ¹ alin. (1)	<p><i>Împotriva încheierii prin care s-a dispus luarea unei măsuri asigurătorii de către judecătorul de cameră preliminară, de instanța de judecată sau de instanța de apel, inculpatul, procurorul sau orice altă persoană interesată poate face contestație, în termen de 48 de ore de la pronunțare sau, după caz, de la comunicare. Contestația se depune, după caz, la judecătorul de cameră preliminară, instanța de judecată sau instanța de apel care a pronunțat încheierea atacată și se înaintează, împreună cu dosarul cauzei, după caz, judecătorului de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară, respectiv instanței ierarhic superioare, în termen de 48 de ore de la înregistrare.</i></p>	<p><i>Împotriva încheierii prin care s-a pronunțat judecătorul de cameră preliminară, instanța de judecată sau instanța de apel asupra luării măsurii asigurătorii, inculpatul, procurorul, partea civilă sau orice altă persoană interesată poate face contestație, în termen de 48 de ore de la pronunțare sau, după caz, de la comunicare. Contestația se depune, după caz, la judecătorul de cameră preliminară, instanța de judecată sau instanța de apel care a pronunțat încheierea atacată și se înaintează, împreună cu dosarul cauzei, după caz, judecătorului de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară, respectiv instanței ierarhic superioare, în termen de 48 de ore de la înregistrare.</i></p>

Modificările avute în vedere de legiuitor vizează, așadar, instituirea măsurilor asigurătorii (2), precum și contestarea acestora (3), aspecte ce vor fi avute în vedere în cele ce urmează.

II. INSTITUIREA MĂSURILOR ASIGURĂTORII

În ceea ce privește instituirea măsurilor asigurătorie, modificările vizează atât faza urmăririi penale (2.1), cât și procedura de cameră preliminară sau judecata în primă instanță ori în apel (2.2).

2.1. *Instituirea măsurilor asigurătorii în cursul urmăririi penale*

Principalele probleme care apar în cursul urmăririi penale se referă la momentul comunicării ordonanței prin care procurorul a dispus cu privire la luarea măsurilor asigurătorii (2.1.1) și la instituirea acestora la cererea părții civile (2.1.2).

2.1.1. *Momentul comunicării ordonanței prin care procurorul a dispus cu privire la luarea măsurilor asigurătorii în cursul urmăririi penale*

În scopul evitării riscului unor înstrăinări frauduloase a bunurilor indisponibilizabile între momentul luării măsurii asigurătorii de către procuror și momentul aducerii la îndeplinire a acesteia de către organul de cercetare penală, prin dispozițiile art. 249 alin. (6²) teza I C.pr.pen., legiuitorul a temporizat momentul comunicării către suspect, inculpat sau partea civilă a ordonanței procurorului de luare a măsurilor asigurătorii, aceasta urmând să aibă loc *odată cu aducerea la îndeplinire a acestor măsuri*. Altfel spus, nu există obligația procurorului de a transmite ordonanța de luare a măsurii asigurătorii de îndată ce aceasta a fost emisă; în mod similar însă, câtă vreme măsura asigurătorie nu a fost aplicată efectiv, nu pot fi avute în vedere nici consecințele care decurg din legala aplicare a acesteia (de pildă, reținerea infracțiunii de sustragere de sub sechestru, întrucât aceasta are ca situație premise existența unui sechestru legal aplicat, adică efectiv înființat, comunicat persoanei vizate de acesta).

În practică, pot fi distinse mai multe situații. Astfel, în cazul în care persoana vizată de măsura sechestrului *este prezentă* la momentul întocmirii procesului-verbal de sechestru (de exemplu, cu privire la bunurile mobile), odată cu înmânarea unui exemplar al acestuia, organul de cercetare penală îi va înmâna și un exemplar al ordonanței procurorului de luare a măsurii asigurătorii.

În cazul în care persoana vizată de măsura sechestrului *nu este prezentă* la momentul întocmirii procesului-verbal de sechestru (deși a fost citată în acest scop ori în cazul în care aducerea la îndeplinire se face prin comunicarea ordonanței către cartea funciară), precum și în cazul aducerii la îndeplinire a măsurii popririi, prin indisponibilizarea sumelor poprite de către terțul poprit, în condițiile art. 254 alin. (2) C.pr.pen., comunicarea ordonanței procurorului de luare a măsurii asigurătorii va avea loc *de îndată* după încheierea procesului-verbal de sechestru sau după primirea de la terțul poprit a dovezii de consemnare a sumelor poprite, prin expedierea ei prin poștă sau curierat la adresa cunoscută (domiciliu, reședință) a suspectului, inculpatului sau persoanei interesate ori a persoanei indicate de aceștia în vederea comunicării actelor de procedură sau trimiterea ei prin intermediul poștei electronice sau prin orice alt sistem de mesagerie electronică, cu acordul persoanei citate.

În cazul în care, în urma verificărilor efectuate, organul care aduce la îndeplinire măsura asigurătorie *nu a identificat efectiv în proprietatea persoanei vizate niciun bun urmăribil sau neurmăribil*, aducerea la îndeplinire a măsurii asigurătorii finalizându-se

„prematur”, prin întocmirea de către organul de cercetare penală a unui proces-verbal de consemnare a rezultatului verificărilor cu privire la (ne)identificarea unor bunuri ori comunicarea de către terțul poprit a inexistenței unor sume de bani ce ar putea fi indisponibilizate, comunicarea ordonanței procurorului de luare a măsurii asigurătorii va avea loc *de îndată* după aceste momente procesuale.

În schimb, potrivit art. 249 alin. (6²) teza a II-a C.pr.pen., ordonanța prin care procurorul a dispus, în cursul urmăririi penale, respingerea cererii părții civile de luare a unei măsuri asigurătorii în vederea garantării reparării pagubei cauzată prin săvârșirea infracțiunii se comunică, *de îndată*, acesteia și suspectului sau inculpatului.

2.1.2. *Instituirea măsurilor asigurătorii în cursul urmăririi penale „la cererea părții civile” – de când există o veritabilă „parte civilă” ?*

Potrivit art. 249 alin. (6) C.pr.pen., cererea prin care partea civilă solicită, în cursul urmăririi penale, luarea unei măsuri asigurătorii în vederea garantării reparării pagubei cauzată prin săvârșirea infracțiunii *se adresează procurorului*.

Întrucât dispozițiile sus-menționate nu menționează că nerespectarea acestora este sancționată cu nulitatea, trimiterea acestei cereri de către partea civilă altui organ judiciar (de exemplu, organului de cercetare penală sau instanței de judecată) *nu atrage nicio sancțiune procedurală*⁶, impunând doar *redirecționarea sa administrativă* către procurorul care efectuează sau supraveghează urmărirea penală în cauză.

O chestiune importantă de natură procedurală are în vedere *determinarea momentului nașterii obligației procesuale* a procurorului de a dispune, potrivit art. 249 alin. (6¹) C.pr.pen., *de îndată*, cu privire la cererea prin care partea civilă solicită luarea unei măsuri asigurătorii în vederea garantării reparării pagubei cauzată prin săvârșirea infracțiunii, în ipoteza în care *această cerere este formulată înainte de exercitarea acțiunii civile în procesul penal în condițiile art. 19 alin. (1) C.pr.pen. și art. 84 C.pr.pen.* (de exemplu, cererea de instituire a unei măsuri asigurătorii este formulată chiar în cuprinsul plângerii penale formulate de persoana vătămată, subsecvent manifestării de voință a acesteia de a se constitui parte civilă în procesul penal, sau printr-o cerere separată formulată pe parcursul etapei urmăririi penale „in rem” ori între momentul dispunerii efectuării în continuare a urmăririi penale și cel al punerii în mișcare a acțiunii penale), putând exista *două variante*:

- a) obligația procesuală a procurorului de a dispune, de îndată, cu privire la cererea prin care partea civilă a solicitat luarea unei măsuri asigurătorii în vederea garantării reparării pagubei cauzată prin săvârșirea infracțiunii ia naștere din momentul în care sunt îndeplinite condițiile și cadrul procesual prevăzute de legea procesuală penală pentru instituirea acesteia, așadar, *subsecvent momentului dispunerii efectuării în continuare a urmăririi penale*, potrivit art. 305 alin. (3) C.pr.pen.;
- b) obligația procesuală a procurorului de a dispune de îndată cu privire la cererea prin

⁶ Sub vechiul Cod de procedură penală, în materia căii de atac a apelului, instanța supremă a arătat că „Cererea de apel contra sentinței pronunțate de tribunal, depusă în termen la judecătoria și trimisă de aceasta tribunalului după împlinirea termenului de apel nu este tardivă, deoarece art. 367 alin.1 C.proc.pen., potrivit căruia cererea de apel se depune la instanța a cărei hotărâre se atacă, *nu prevede o sancțiune procesuală pentru cazul în care cererea de apel se depune, greșit, la o altă instanță.*” (C.S.J., secția penală, dec. nr. 1460 din 21 martie 2003, disponibilă pe site-ul www.scj.ro).

care partea civilă a solicitat luarea unei măsuri asigurătorii în vederea garantării reparării pagubei cauzată prin săvârșirea infracțiunii ia naștere din momentul în care sunt îndeplinite condițiile prevăzute de legea procesuală penală pentru exercitarea acțiunii civile în procesul penal, potrivit art. 19 alin. (1) C.pr.pen., *așadar, subsecvent punerii în mișcare a acțiunii penale*, având în vedere relația de accesorialitate a acțiunii civile față de acțiunea penală, manifestarea de voință anterioară a persoanei vătămate de a se constitui parte civilă în procesul penal nefiind eficientă decât în condițiile declanșării legale a mecanismului acțiunii civile. Prin urmare, între momentul dispunerii efectuării în continuare a urmăririi penale și cel al punerii în mișcare a acțiunii penale, instituirea unei măsuri asigurătorii în vederea garantării reparării pagubei cauzată prin săvârșirea infracțiunii ar putea fi dispusă de către procuror doar *din oficiu*, ea urmând să profite și părții civile (calitate procesuală existentă doar de la momentul exercitării acțiunii civile), potrivit art. 249 alin. (6) C.pr.pen., iar cererea formulată de aceasta anterior punerii în mișcare a acțiunii penale ar urma să fie respinsă ulterior de către procuror ca fiind *rămasă fără obiect* (măsura asigurătorie fiind deja instituită).

Credem că procurorul este obligat să se pronunțe, *de îndată după dispunerea efectuării în continuare a urmăririi penale*, potrivit art. 305 alin. (3) C.pr.pen., cu privire la cererea prin care persoana vătămată - *care și-a manifestat anterior intenția de a se constitui parte civilă în procesul penal* - a solicitat instituirea măsurii asigurătorii în vederea garantării reparării pagubei cauzată prin săvârșirea infracțiunii.

Astfel, deși mecanismul procesual al acțiunii civile în procesul penal poate fi pus în mișcare, *de lege lata*, doar după punerea în mișcare a acțiunii penale, astfel cum rezultă din dispozițiile art. 19 alin. (1) C.pr.pen., iar exercitarea acesteia de către partea civilă poate avea loc doar după acest moment procesual, credem că sintagma „*parte civilă*” folosită de legiuitor în cuprinsul art. 249 alin. (6¹) C.pr.pen. are semnificația de „*persoană vătămată care și-a manifestat anterior intenția de a exercita acțiunea civilă în procesul penal, constituindu-se parte civilă*”, chiar dacă mecanismul acțiunii civile – accesorie acțiunii penale - nu a fost încă pus în mișcare.

Această concluzie rezultă în mod evident din dispozițiile art. 249 alin. (6²) teza a II-a C.pr.pen., conform căroră „*Ordonanța de respingere a cererii părții civile se comunică acesteia și suspectului sau inculpatului de îndată*”, de unde reiese că obligația procurorului de a dispune cu privire la cererea prin care partea civilă a solicitat luarea unei măsuri asigurătorii în vederea garantării reparării pagubei cauzată prin săvârșirea infracțiunii ia naștere *înainte de punerea în mișcare a acțiunii penale*, aceasta putând viza bunurile suspectului. De altfel, această concluzie a reieșit întotdeauna din dispozițiile art. 249 alin. (5) C.pr.pen. care vorbește de posibilitatea luării măsurii asigurătorie în vederea reparării pagubei cu privire la bunurile suspectului sau inculpatului, concluzie împărtășită de majoritatea doctrinei⁷.

Prin modul imperativ de formulare a dispozițiilor art. 249 alin. (6¹) C.pr.pen., care obligă procurorul să se pronunțe *de îndată* cu privire la cererea părții civile de instituire a măsurii asigurătorii în vederea garantării reparării pagubei cauzată prin săvârșirea infracțiunii, coroborat cu recunoașterea dreptului acesteia de a contesta ordonanța procurorului prin care

⁷ În sensul că măsura asigurătorie poate fi luată cu privire la bunurile suspectului doar când aceasta este obligatorie, M. Udriou, *Sinteze de procedură penală. Partea generală. Vol. I, ediția 6, Ed. CH Beck, București, 2025, p.1410.*

a fost respinsă această cerere, în fața judecătorului de drepturi și libertăți, potrivit art. 250 alin. (1) C.pr.pen., *legiitorul a urmărit conferirea unor garanții procedurale sporite drepturilor părții civile*.

A amâna momentul nașterii acestei obligații procesuale a procurorului abia după cel al punerii în mișcare a acțiunii penale față de un inculpat, cu privire la săvârșirea unei infracțiuni ce a cauzat paguba a cărei reparare constituie scopul măsurii asigurătorii, echivalează cu lipsirea de substanță a dispozițiilor art. 249 alin. (6¹) C.pr.pen., creând totodată riscul ineficienței unei eventuale măsuri asigurătorii tardive, în condițiile în care – cu excepția cazurilor prevăzute de lege în care luarea măsurilor asigurătorii este obligatorie – instituirea acesteia, din oficiu, ar putea fi apreciată, la acel moment, ca fiind „inoportună” de către procuror (timp în care suspectul ar putea să-și înstrăineze bunurile urmăribile).

Mai mult, această omisiune/pasivitate a procurorului de a se pronunța cu privire la cererea părții civile, între momentul dispunerii efectuării în continuare a urmăririi penale și cel al punerii în mișcare a acțiunii penale, o va împiedica pe aceasta de a avea acces la un judecător de drepturi și libertăți, care are competența funcțională de a se pronunța exclusiv cu privire la legalitatea și temeinicia ordonanței prin care procurorul *a respins* cererea părții civile de instituire a măsurii asigurătorii în vederea garantării reparării pagubei cauzată prin săvârșirea infracțiunii, potrivit art. 250 alin. (1) C.pr.pen., *neputând, așadar, cenzura o conduită pasivă a procurorului, care nu și-a manifestat voința prin intermediul unui act procesual*.

2.2. Instituirea măsurilor asigurătorii în procedura de cameră preliminară sau în cursul judecății

În cursul procedurii de cameră preliminară și al judecății, se impune analizată, în primul rând, procedura de instituire a măsurilor asigurătorie (**2.2.1**), pentru a sublinia ulterior caracterul restrictiv al aplicării normelor procesuale care reglementează instituirea măsurilor asigurătorii în aceste faze (**2.2.2**).

2.2.1. Procedura de instituire a măsurilor asigurătorii în procedura de cameră preliminară sau în cursul judecății. Lipsa citării. Asistența juridică obligatorie ?

O modificare de substanță operată prin Legea nr. 70/2025 vizează procedura care stă la baza luării unei măsuri asigurătorii în faza de cameră preliminară și în faza de judecată, din oficiu sau la cererea persoanei interesate⁸.

Astfel, până la intrarea în vigoare a acestor modificări legislative, în cazul în care judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată urma să dispună, din oficiu, instituirea unor măsuri asigurătorii, în vederea respectării principiilor contradictorialității, oralității, nemijlocirii și garantării dreptului la apărare, *trebuia să pună, în prealabil, în discuția*

⁸ Potrivit art. 249 alin. (6) C.pr.pen., cererea prin care partea civilă solicită, în procedura de cameră preliminară sau în cursul judecății, luarea unei măsuri asigurătorii în vederea garantării reparării pagubei cauzată prin săvârșirea infracțiunii *se adresează judecătorului de cameră preliminară sau instanței de judecată*. Și în acest caz, întrucât nerespectarea acestora este sancționată cu nulitatea, trimiterea acestei cereri de către partea civilă altui organ judiciar (de exemplu, procurorului) *nu atrage nicio sancțiune procedurală*, impunând doar *redirecționarea sa administrativă* către judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată în fața căruia/căreia se află cauza penală.

*procurorului, a părților, a subiecților procesuali principali prezenți sau a persoanelor interesate (introduse în cauză) luarea acestei măsuri procesuale. Totodată, în cazul în care instituirea unei măsuri asigurătorii era solicitată de procuror sau de o anumită parte (de exemplu, partea civilă⁹) sau subiect procesual principal (de exemplu, persoana vătămată¹⁰) judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată *trebuia să pună această cerere în discuția procurorului, a părților și a subiecților procesuali principali*, potrivit art. 351 alin. (2) C.pr.pen. În practică, această punere în discuție se făcea, în multe situații, cu citarea tuturor celor interesați cu această mențiune.*

Pentru a asigura elementul de „surpriză” al măsurii asigurătorii și, prin urmare, pentru a evita riscul ca inculpatul sau partea responsabilă civilmente să-și înstrăineze bunurile urmăribile, dar și pentru a asigura celeritatea care trebuie să stea la baza dispunerii cu privire la aceste măsuri procesuale, prin actualele dispoziții ale art. 249 alin. (6³) C.pr.pen. se prevede că „Judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată, după caz, se pronunță asupra luării măsurii asigurătorii în camera de consiliu, fără citarea părților, prin încheiere motivată. Judecata se face de urgență. Participarea procurorului este obligatorie”.

Aceste dispoziții speciale derogă de la principiile generale cuprinse în art. 351 alin. (1) C.pr.pen., conform cărora „Judecata cauzei se face în fața instanței constituite potrivit legii și se desfășoară în ședință, oral, nemijlocit și în contradictoriu”, consacrand caracterul *nepublic, necontradictoriu și urgent* al procedurii care stă la baza instituirii unei măsurii asigurătorii în faza de cameră preliminară și în faza de judecată.

Mai întâi, menționând faptul că pronunțarea asupra luării măsurii asigurătorii se face „în camera de consiliu”, dispozițiile art. 249 alin. (6³) C.pr.pen. prevăd – pentru faza de judecată (în primă instanță și apel)¹¹ - o excepție de la dispozițiile generale ale art. 352 alin. (1) C.pr.pen., potrivit cărora „Ședința de judecată este publică, cu excepția cazurilor prevăzute de lege. Ședința desfășurată în camera de consiliu nu este publică”.

Apoi, prevăzând faptul că pronunțarea asupra luării măsurii asigurătorii se face „fără citarea părților”, dispozițiile art. 249 alin. (6³) C.pr.pen. – care prevăd doar *participarea obligatorie a procurorului* - derogă de la „regula contradictorialității” consacrată prin dispozițiile generale ale art. 353 alin. (1) C.pr.pen., conform cărora „Judecata poate avea loc numai dacă persoana vătămată și părțile *sunt legal citate și procedura este îndeplinită*. Inculpatul, partea civilă, partea responsabilă civilmente și, după caz, reprezentanții legali ai acestora *se citează* din oficiu de către instanță. Instanța *poate dispune citarea* altor subiecți procesuali atunci când prezența acestora este necesară pentru soluționarea cauzei.”¹²

Întrucât dispozițiile art. 249 alin. (6³) C.pr.pen. nu fac nicio distincție, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată nu va cita nici partea sau subiectul procesual principal care a solicitat luarea măsurii asigurătorii, aceasta având doar dreptul de a contesta ulterior legalitatea sau temeinicia soluției cu privire la cererea formulată.

⁹ În ipoteza în care măsura asigurătorie urmărește scopul garantării reparării pagubei cauzate prin săvârșirea infracțiunii sau al plății de către inculpat a cheltuielilor judiciare, în condițiile art. 276 alin. (1) C.pr.pen.

¹⁰ În ipoteza în care măsura asigurătorie urmărește scopul garantării plății de către inculpat a cheltuielilor judiciare, în condițiile art. 276 alin. (1) C.pr.pen..

¹¹ În procedura de cameră preliminară, judecătorul de cameră preliminară soluționează cererile și excepțiile invocate și se pronunță întotdeauna „în camera de consiliu”, așadar, în ședință nepublică.

¹² În procedura de cameră preliminară, *citarea părților are loc doar în ipoteza în care au fost formulate cereri sau excepții ori dacă judecătorul de cameră preliminară a ridicat excepții din oficiu*, astfel cum rezultă din dispozițiile art. 344 alin. (4) C.pr.pen. și art. 346 alin. (1) și (4¹) C.pr.pen.

În strângă legătură cu caracterul nepublic și necontradictoriu al procedurii care stă la baza instituirii unei măsuri asigurătorii de către judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată se află și *chestiunea obligativității asistenței juridice a inculpatului, părții civile sau persoanei vătămate*, potrivit legii, în cadrul acesteia.

Astfel, potrivit art. 90 lit. a)-c) C.pr.pen., „*Asistența juridică este obligatorie:*

a) când suspectul sau inculpatul este minor, internat într-un centru de detenție ori într-un centru educativ, când este reținut sau arestat, chiar în altă cauză, când față de acesta a fost dispusă măsura de siguranță a internării medicale, chiar în altă cauză, precum și în alte cazuri prevăzute de lege;

b) în cazul în care organul judiciar apreciază că suspectul ori inculpatul nu și-ar putea face singur apărarea;

c) în cursul procedurii în cameră preliminară și în cursul judecății în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani.”

De asemenea, potrivit art. 93 alin. (4) C.pr.pen., „*Asistența juridică este obligatorie* când persoana vătămată sau partea civilă este o persoană lipsită de capacitate de exercițiu ori cu capacitate de exercițiu restrânsă sau când persoana vătămată sau partea civilă este victima uneia dintre infracțiunile prevăzute de art. 197, 199, 209-216¹, 218, 218¹, 219, 219¹, 221, 222 și 223 din Codul penal.”

Chestiunea este sensibilă, întrucât, potrivit art. 281 alin. (1) lit. f C.pr.pen., nerespectarea dispozițiilor privind „*asistarea de către avocat a suspectului și a persoanei vătămate, respectiv a inculpatului și a celorlalte părți, atunci când asistența este obligatorie*” este sancționată cu *nulitatea absolută*, lipsind de efecte juridice încheierea prin care judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată a dispus cu privire la luarea unei măsuri asigurătorii, iar dispunerea ulterioară a acesteia, după reluarea procedurii, s-ar putea dovedi a fi ineficientă, în condițiile înstrăinării de către inculpat sau partea responsabilă civilmente a bunurilor urmăribile.

Față de scopul special urmărit prin aceste modificări legislative (tergiversarea judecății și urgentarea instituirii unui sechestru pentru împiedicarea inculpatului de a dispune de bunuri înainte ca acestea să servească la îndeplinirea creanței statului și părții civile¹³), credem că, în lipsa unei mențiuni exprese, dispozițiile art. 249 alin. (6³) C.pr.pen. operează o *derogare* de la prevederile generale ale art. 90 lit. a)-c) C.pr.pen. și art. 93 alin. (4) C.pr.pen.

În consecință, *asistența juridică a inculpatului, părții civile sau persoanei vătămate nu este obligatorie în procedura prin care judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată dispun cu privire la luarea unei măsuri asigurătorii în procedura de cameră preliminară sau în faza judecății (în primă instanță sau în apel), exercitarea deplină a dreptului la apărare al acestora urmând a avea loc ulterior, cu ocazia soluționării căii de atac a contestației împotriva încheierii prin care judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată a dispus, în condiții de confidențialitate, cu privire la luarea măsurilor asigurătorii.*

Menționăm că prezentele modificări ale procedurii care stă la baza dispunerii măsurilor asigurătorii în procedura de cameră preliminară și în faza de judecată *nu contravin* Convenției Europene a Drepturilor Omului și jurisprudenței dezvoltată de instanța europeană în aplicarea principiilor acesteia („blocul de convenționalitate”), menținându-se în limitele protecției

¹³ A vedea pct. (ii) lit. (a) din *Expunerea de motive* care a stat la baza modificărilor operate prin Legea nr. 70/2025, disponibilă pe site-ul https://cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck2015.home.

minimale a dreptului de proprietate conturate de art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția europeană a drepturilor omului, care, în lumina jurisprudenței Curții de la Strasbourg, prevede garanții procedurale efective constând în recunoașterea *dreptului oricărei persoane vizate de o măsură asigurătorie de a-și expune opinia în fața unei instanțe independente și imparțiale, în condiții de contradictorialitate și de egalitate a armelor, cu privire la legalitatea și temeinicia ingerinței în exercitarea dreptului său de proprietate asupra unui bun vizat de această măsură*¹⁴, garanții care vor fi pe deplin active în calea de atac a contestației împotriva încheierii prin care judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată a dispus cu privire la luarea măsurilor asigurătorii¹⁵.

Similar dispozițiilor art. 249 alin. (6²) teza I C.pr.pen., în scopul evitării riscului unor înstrăinări frauduloase a bunurilor indisponibilizabile între momentul luării măsurii asigurătorii de către judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată și momentul aducerii la îndeplinire a acesteia de către executorul judecătoresc, prin dispozițiile art. 249 alin. (6⁴) teza I C.pr.pen., legiuitorul a temporizat momentul comunicării către inculpat sau partea civilă a încheierii judecătorului de cameră preliminară sau a instanței de judecată de luare a măsurilor asigurătorii, aceasta urmând să aibă loc *odată cu aducerea la îndeplinire a acestor măsuri*.

¹⁴ C.E.D.O., cauza *Capital Bank AD c. Bulgariei*, nr. 49429/99, hot. din 24 noiembrie 2005, parag. 134, disponibilă pe <https://hudoc.echr.coe.int>; cauza *Georgeta Lordăchescu c. României*, nr. 32889/09, dec. din 23 mai 2017, parag. 40, disponibilă pe <https://hudoc.echr.coe.int>; cauza *Credit Europe Leasing IFN S.A. c. României*, nr. 38072/11, hot. din 21 iulie 2020, disponibilă pe <https://hudoc.echr.coe.int>.

¹⁵ Înainte de aceste modificări legislative, în jurisprudența instanței supreme s-a arătat că „*dublul grad de jurisdicție în materia drepturilor protejate de art. 6 din Convenția europeană a drepturilor omului și art. 1 din Protocolul nr. 1 și caracterul contradictoriu al procedurii presupun în primul rând o judecată a măsurii înainte ca aceasta să fie dispusă, ceea ce în cauza de față lipsește. Într-o decizie anterioară (decizia nr. 1261 din 23 septembrie 2015, pronunțată în dosarul nr. x/1/2015), Înalta Curte de Casație și Justiție a constatat, față de luarea unei măsuri care afectează drepturile patrimoniale, că «orice procedură în care se discută asupra intereselor și drepturilor unor persoane cu posibilitatea îngrădirii acestora, însă cu excluderea posibilității intervenției celui interesat, naște un viciu în considerarea garanțiilor recunoscute în contextul art. 6 din Convenție, procedura devenind eminentemente inechitabilă». Procedura este inechitabilă și atunci când permite numai participarea procurorului, cu excluderea persoanei interesate și asupra căreia se produc efectele hotărârii [Deciziile Curții Constituționale nr. 542 din 14 iulie 2015 (M. Of. nr. 707 din 21 septembrie 2015), nr. 506 din 30 iunie 2015 (M. Of. nr. 539 din 20 iulie 2015), nr. 599 din 21 octombrie 2014 (M. Of. nr. 886 din 5 decembrie 2014), nr. 641 din 11 noiembrie 2014 (M. Of. nr. 887 din 5 decembrie 2014)]. Jurisprudența citată mai sus a fost confirmată ulterior în materia de față și prin modificarea art. 250¹ C.pr.pen., care, începând cu data de 23 mai 2016, data publicării O.U.G. nr. 18/2016, impune comunicarea soluției instanței părții interesate, pentru ca aceasta să evalueze oportunitatea declarării căii de atac. Anterior introducerii art. 250¹ C.pr.pen., Înalta Curte, evaluând admisibilitatea examinării temeiniciei măsurii sechestrului asigurător direct în calea de atac a apelului, a arătat și că doar prin concluziile formulate de procuror pentru extinderea măsurii sechestrului asigurător prin decizie nu este îndepărtat caracterul inechitabil al procedurii, în contextul în care persoana interesată și care a suferit consecințe patrimoniale ca urmare a hotărârii pronunțate nu a fost parte, nefiind citată și nici reprezentată. Evaluarea dreptului nu se poate realiza în condiții de contradictorialitate și echitate în calea de atac a contestației, în această manieră părțile fiind prejudiciate de un grad de jurisdicție. Pentru a da eficiență și a respecta acest principiu, sublinia Înalta Curte anterior modificării Codului de procedură penală și introducerii art. 250¹ C.pr.pen., soluția unică posibilă în cauză este desființarea cu trimitere spre rejudecare, în condițiile menținerii tuturor demersurilor anterioare intrării în dezbateri. Instanța investită cu soluționarea contestației va judeca cu citarea persoanelor interesate și cu asigurarea unei dezbateri orale și contradictorii (decizia penală nr. 640 din 4 mai 2016 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția penală, pronunțată în dosarul nr. x/2/2015)” (I.C.C.J., s. pen., dec. nr. 203 din 28 februarie 2017, www.scj.ro). Pentru dezvoltări privind accesul la justiție, a se vedea A.R. *Trandafir, I. Kuglay*, Octombrie cântă din vânt: contestarea măsurilor asigurătorii dispuse prin decizia instanței de apel în lumina noilor modificări aduse Codului de procedură penală, publicat pe www.juridice.ro.*

Așa cum am arătat mai sus, în cazul în care persoana vizată de măsura sechestrului *este prezentă* la momentul întocmirii procesului-verbal de sechestr, odată cu înmânarea unui exemplar al acestuia, organul care aplică măsura îi va înmâna și un exemplar al încheierii judecătorului de cameră preliminară sau a instanței de judecată de luare a măsurii asigurătorii.

În cazul în care persoana vizată de măsura sechestrului *nu este prezentă* la momentul întocmirii procesului-verbal de sechestr (deși a fost citată), precum și în cazul aducerii la îndeplinire a măsurii popririi, prin consemnarea sumelor poprite de către terțul poprit, în condițiile art. 254 alin. (2) C.pr.pen., comunicarea încheierii judecătorului de cameră preliminară sau a instanței de judecată de luare a măsurii asigurătorii va avea loc *de îndată* după încheierea procesului-verbal de sechestr sau după primirea de la terțul poprit a dovezii de consemnare a sumelor poprite, prin expedierea ei prin poștă sau curierat la adresa cunoscută (domiciliu, reședință) a inculpatului sau părții civile ori a persoanei indicate de aceștia în vederea comunicării actelor de procedură sau trimiterea ei prin intermediul poștei electronice sau prin orice alt sistem de mesagerie electronică, cu acordul persoanei citate.

În cazul în care, în urma verificărilor efectuate, organul care aduce la îndeplinire măsura *nu a identificat efectiv în proprietatea persoanei vizate niciun bun urmăribil sau neurmăribil*, aducerea la îndeplinire a măsurii asigurătorii finalizându-se „prematur”, prin întocmirea unui proces-verbal de consemnare a rezultatului verificărilor cu privire la (ne)identificarea unor bunuri ori comunicarea de către terțul poprit a inexistenței unor sume de bani ce ar putea fi indisponibilizate, comunicarea încheierii judecătorului de cameră preliminară sau a instanței de judecată de luare a măsurii asigurătorii va avea loc *de îndată* după aceste momente procesuale.

În schimb, potrivit art. 249 alin. (6⁴) teza a II-a C.pr.pen., încheierea prin judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată a dispus *respingerea* cererii părții civile de luare a unei măsuri asigurătorii în vederea garantării reparării pagubei cauzată prin săvârșirea infracțiunii se comunică, *de îndată după pronunțare*, acesteia și inculpatului.

2.2.2. Caracterul restrictiv al aplicării normelor procesuale care reglementează instituirea măsurilor asigurătorii în procedura de cameră preliminară sau în cursul judecății

Constituind *excepții* de la principiile care guvernează faza judecății și implicând *restrângerea exercițiului unor drepturi procesuale* importante ale părților și subiecților procesuali principali, dispozițiile speciale ale art. 249 alin. (6³) C.pr.pen. sunt incidente *exclusiv* în procedura prin care judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată dispun cu privire la *luarea unei măsuri asigurătorii* în procedura de cameră preliminară sau în faza judecății (în primă instanță sau în apel), *neputând fi extinse la alte proceduri subsumate instituției măsurilor asigurătorii*, care se vor derula după norme procesuale proprii.

Astfel, dispozițiile art. 249 alin. (6³) C.pr.pen. *nu sunt aplicabile în procedura de verificare periodică a măsurilor asigurătorii în procedura de camera preliminară sau în faza de judecată*, întrucât dispozițiile art. 250² C.pr.pen. care o reglementează nu fac trimitere la prevederile art. 249 C.pr.pen., ci doar la dispozițiile art. 250 C.pr.pen. și art. 250¹ C.pr.pen., aplicabile în materia contestației. De altfel, cu unele excepții, rațiunea care a stat la baza introducerii art. 249 alin. (6³) C.pr.pen. nu se regăsește în mecanismul verificării periodice a măsurilor asigurătorii (deja instituite).

Chiar dacă anumite dispoziții pe care le poate lua procurorul, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată cu ocazia verificării periodice a măsurilor asigurătorii

prevăzută de art. 250² C.pr.pen. sunt *similare* „luării” unei măsuri asigurătorii (de exemplu, *extinderea măsurii asigurătorii*), justificând prezența elementului „surpriză”, credem că, în lipsa unei mențiuni exprese a legiuitorului, procedura prevăzută de dispozițiile art. 250² C.pr.pen. va fi una caracterizată de *contradictorialitate* (cu citarea părților și punerea în discuția acestora a temeiniciei și legalității măsurii asigurătorii verificate) și *publicitate* (pentru faza judecătii)¹⁶, cu *respectarea dreptului la apărare* (inclusiv din perspectiva asistenței juridice obligatorii).

Pentru aceleași considerente, *dispozițiile speciale ale art. 249 alin. (6³) C.pr.pen. nu vor fi aplicabile nici în procedura de ridicare a unei măsuri asigurătorii, pe parcursul procesului penal*, la cererea persoanei interesate întemeiată pe dispozițiile art. 2 alin. (2) C.pr.civ. coroborat cu art. 957 C.pr.civ.

III. CONTESTAREA MĂSURILOR ASIGURĂTORII

În materia „contestării măsurilor asigurătorii”, principalele chestiuni ce se impun a fi abordate vizează obiectul contestației (3.1) și caracterul lacunar al modificărilor legislative (3.2).

3.1. Obiectul contestației

Reglementarea obiectului contestației în materia măsurilor asigurătorii a cunoscut o anumită evoluție, tendința legiuitorului fiind cea de extindere a exercitării controlului judiciar și cu privire la *legalitatea și temeinicia dispozițiilor de respingere a luării acestor măsuri procesuale de către procuror, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată*.

Astfel, inițial (la momentul intrării în vigoare a actualului Cod de procedură penală), legea procesuală penală prevedea calea de atac a contestației *doar împotriva ordonanței procurorului sau a încheierii judecătorului de cameră preliminară ori a instanței de judecată*

¹⁶ Judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată ar putea institui o altă măsură asigurătorie, cu respectarea procedurii prevăzute de art. 249 alin. (6³) C.pr.pen., în ipoteza în care au apărut elemente noi care să impună o măsură asigurătorie suplimentară (de exemplu, prin expertiza efectuată în faza de judecată a fost stabilită o pagubă mai mare decât cea menționată în rechizitoriu și care a stat la baza instituirii unei măsuri asigurătorii de către procuror, în cursul urmăririi penale). De altfel, astfel cum am arătat anterior (V.R. Gherghe, Măsurile asigurătorii în procesul penal, Editura Hamangiu, București, 2025, p. 806-807), „dispoziția restrângerii sau extinderii unei măsuri asigurătorii – chiar dacă, aparent, nu intră în contradicție cu procedura verificării ei – excedează logicii juridice a acestui „control periodic”. Într-adevăr, potrivit formulării art. 250² C.pr.pen., cu ocazia verificării unei măsuri asigurătorii, organul judiciar trebuie să analizeze „dacă subzistă temeiurile care au determinat luarea sau menținerea” ei, soluțiile acestuia trebuind să fie, după caz, fie menținerea măsurii asigurătorii, în cazul subzistenței acestor temeiuri, fie ridicarea ei, în cazul încetării acestor temeiuri. Opțiunea restrângerii sau a extinderii măsurii asigurătorii trebuie corelată cu fizionomia și versatilitatea scopului ei pe parcursul procesului penal, acesta putând suferi anumite modificări valorice care impun o conduită activă și imediată a organului judiciar – independentă de verificarea periodică prevăzută de art. 250² C.pr.pen. – fie în sensul suplimentării garanției acordate acestui scop augmentat (prin extinderea măsurii asigurătorii), fie în sensul restrângerii ingerinței inițiale a dreptului de proprietate asupra bunurilor indisponibilizate (prin restrângerea măsurii asigurătorii). Pasivitatea organului judiciar în a analiza eventualitatea extinderii sau restrângerii măsurii asigurătorii aproape de expirarea termenelor prevăzute la art. 250² C.pr.pen. poate genera fie lipsirea măsurii asigurătorii „suplimentare” de orice eficiență, prin riscul înstrăinării de către suspect, inculpat sau partea responsabilă civilmente a bunurilor indisponibilizabile, fie menținerea unei ingerințe nejustificate în exercitarea dreptului de proprietate asupra bunurilor indisponibilizate.”

prin care se instituie/se ia/se dispune o măsură asigurătorie (conduită procesuală activă), generând o ingerință în exercitarea dreptului de proprietate asupra bunurilor indisponibilizate, iar *nu și împotriva celei prin care organul judiciar penal respingea cererea părții civile* de instituire a unei măsuri asigurătorii cu privire la bunurile inculpatului în scopul reparării pagubei cauzate prin săvârșirea infracțiunii (conduită procesuală pasivă), în condițiile art. 249 alin. (6) C.pr.pen.

În acest caz, ordonanța prin care procurorul respingea cererea părții civile de instituire a unei măsuri asigurătorii în scopul reparării pagubei cauzate prin săvârșirea infracțiunii putea fi atacată *doar cu plângere* la prim-procurorul parchetului sau la procurorul ierarhic superior, în condițiile art. 339 alin. (1)-(3) C.pr.pen.¹⁷, iar încheierea prin care judecătorul de cameră preliminară ori prima instanță de judecată respingea o astfel de cerere de instituire a unei măsuri asigurătorii putea fi atacată *doar cu apel*, odată cu sentința pronunțată asupra fondului, în condițiile art. 408 alin. (2) și (3) C.pr.pen.¹⁸, în timp ce încheierile pronunțate în acest caz de către instanța de apel nu mai puteau fi atacate¹⁹.

¹⁷ Astfel cum am arătat (V. R. Gherghe, op.cit. p. 689-690), era de discutat efectul pe care îl putea avea infirmarea unei astfel de ordonanțe de către prim-procurorul parchetului sau procurorul ierarhic superior, subsecvent admiterii plângerii împotriva acesteia. Fără a nega necesitatea unei asemenea infirmări în anumite cazuri evidente (de exemplu: în cazurile care luarea măsurilor asigurătorii este obligatorie potrivit legii; partea civilă învederează faptul că inculpatul a început să își înstrăineze bunurile urmăribile, aspect ce rezultă și din probele administrate, impunându-se luarea unei măsuri asigurătorii în vederea garantării reparării pagubei cauzate prin săvârșirea infracțiunii), nu vedeam cum își va produce ea efectele juridice în condițiile în care prim-procurorul parchetului sau procurorul ierarhic superior nu poate „obliga” procurorul de caz (care deja și-a expus opinia în cuprinsul ordonanței infirmate) să procedeze la instituirea măsurii asigurătorii, întrucât ar echivala cu o ingerință în activitatea de urmărire penală interzisă de dispozițiile art. 68 alin. (2) din Legea nr. 304/2022 privind organizarea judiciară, iar prevederile art. 68 alin. (1) din aceeași lege nu au în vedere dispoziții privind efectuarea unor acte de urmărire penală pe parcursul acestei faze procesuale, ci alte aspecte (de regulă, de natură administrativă) ce țin de activitatea Ministerului Public. Fără o dispoziție legală expresă, având în vedere art. 68 alin. (2) din Legea nr. 304/2022, nu putea fi dispusă în acest caz instituirea măsurii asigurătorii de către prim-procurorul parchetului sau procurorul ierarhic superior, dacă erau îndeplinite condițiile prevăzute de lege, subsecvent admiterii cererii părții civile și infirmării ordonanței procurorului de respingere a acesteia.

¹⁸ De aceea, sub vechiul Cod de procedură penală în mod greșit a fost criticată o soluție corectă a Curții de Apel Galați (prin care s-a arătat că încheierea interlocutorie prin care instanța de judecată a respins cererea unei părți civile de instituire a unui sechestrul poate fi atacată doar împreună cu hotărârea pronunțată asupra fondului, iar nu separat prin recurs, astfel cum a menționat prima instanță, acesta fiind respins ca inadmisibil), autorii susținând că recursul poate fi exercitat nu doar împotriva încheierilor prin care sunt instituite măsuri asigurătorii în faza de judecată, ci și împotriva încheierilor prin care instanța respinge cererea de instituire a unei măsuri asigurătorii formulată de o persoană interesată (G. Potrivitu, M. Apostu, Unele discuții legate de contestarea măsurilor asigurătorii în vechea legislație și în actuala redactare a noului Cod de procedură penală, în Dreptul nr. 6/2014, p. 197-200).

¹⁹ În același sens, pronunțându-se cu privire la o excepție de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 250¹ alin. (1) C.pr.pen. din perspectiva inexistenței unei căi de atac împotriva încheierii prin care se dispune respingerea de către judecătorul de cameră preliminară sau de către instanța de judecată a cererii de dispunere a măsurilor asigurătorii formulate de procuror sau de partea civilă, prin Decizia nr. 280 din 9 mai 2023 (M. Of. nr. 719 din 4 august 2023), Curtea Constituțională a arătat următoarele (parag. 18-26): „În această ipoteză, a nedispunerii măsurilor asigurătorii, nu are loc nicio restrângere a dreptului de proprietate privată al niciunui participant la procesul penal, motiv pentru care soluția și considerentele Deciziei nr. 24 din 20 ianuarie 2016 nu sunt incidente. Mai mult, respingerea cererii de dispunere a măsurilor asigurătorii formulată de procuror sau de către partea civilă, conform art. 249 alin. (1) și, respectiv, alin. (6) din Codul de procedură penală, relevă convingerea judecătorului de cameră preliminară sau a instanței de judecată că bunurilor avute în vedere nu vor fi ascunse, distruse, înstrăinate sau sustrase de la urmărire. Altfel spus, din circumstanțele cauzei nu rezultă indicii care să determine judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată să aprecieze că există riscul ca bunurile

Prin dispozițiile articolului unic, pct. 4 și 5 din Legea nr. 70/2025 au fost modificate prevederile art. 250 alin. (1) C.pr.pen. („Contestarea măsurilor asigurătorii”) - legiuitorul înlocuind sintagma „împotriva măsurii asigurătorii luate de procuror” cu sintagma, *mai largă*, „împotriva ordonanței prin care procurorul a dispus asupra luării măsurii asigurătorii” - și prevederile art. 250¹ alin. (1) C.pr.pen. („Contestarea măsurilor asigurătorii dispuse²⁰ în cursul judecării”) – prin înlocuirea sintagmei „împotriva încheierii prin care s-a dispus luarea unei

în cauză să facă obiectul unei operațiuni de ascundere, de distrugere, de înstrăinare sau de sustragere. Per a contrario, respingerea de către judecătorul de cameră preliminară sau de către instanța de judecată a cererii prin care se solicită dispunerea măsurilor asigurătorii, formulată de procuror sau de partea civilă, semnifică existența certă și stabilă a unor bunuri mobile și/sau imobile a căror valoare permite recuperarea pagubei de către partea civilă, executarea pedepsei amenzii și plata cheltuielilor judiciare. De altfel, motivele respingerii cererii prin care se solicită dispunerea măsurilor asigurătorii vor fi arătate de către judecătorul de cameră preliminară sau de către instanța de judecată în cuprinsul încheierii pronunțate în acest sens. Pentru aceste considerente, Curtea reține că nu se impune, în vederea garantării dreptului de proprietate privată, reglementarea de către legiuitor a unei căi de atac împotriva încheierilor prin care sunt respinse cererile prin care se solicită luarea măsurilor asigurătorii promovate de procuror sau de partea civilă, similară contestației prevăzute la art. 250¹ din Codul de procedură penală. În acest sens, Curtea subliniază faptul că dispozițiile art. 250¹ anterior menționat constituie o garanție a dreptului de proprietate privată în condițiile restrângerii exercițiului acestui drept fundamental prin dispunerea unor măsuri asigurătorii. Or, în cazul nedispunerii unei măsuri asigurătorii și, în consecință, al inexistenței unei astfel de restrângeri, reglementarea unei căi de atac distincte împotriva încheierilor la care se face referire în susținerea prezentei excepții de neconstituționalitate nu este necesară, o eventuală prevedere a unei asemenea căi de atac în cuprinsul Codului de procedură penală constituind opțiunea legiuitorului. Pentru aceste considerente, neluarea măsurilor asigurătorii ca urmare a respingerii cererii promovate în acest sens de către procuror sau de către partea civilă nu implică încălcarea dreptului de proprietate privată și nu discriminează partea civilă în raport cu suspectul, cu inculpatul sau cu partea responsabilă civilmente, întrucât participanții la procesul penal anterior menționați se află în situații diferite sub aspectul restrângerii dreptului lor de proprietate privată cu prilejul nedispunerii și, respectiv, al dispunerii măsurilor asigurătorii, potrivit celor mai sus arătate. Pentru aceleași motive, nu poate fi reținută nici încălcarea, prin textul criticat, a principiului egalității armelor, ca standard al dreptului la un proces echitabil, prevăzut la art. 21 alin. (3) din Constituție, prin lipsa reglementării unei căi de atac împotriva încheierilor prin care sunt respinse cererile de luare a măsurilor asigurătorii. Mai mult, nimic nu împiedică procurorul sau partea civilă ca, în cazul respingerii cererii prin care se solicită instituirea măsurilor asigurătorii, să formuleze noi cereri în acest sens, pentru alte temeuri decât cele învederate prin cererile formulate anterior, temeuri pe care judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată va trebui să le analizeze, iar, în cazul respingerii acestor cereri, să arate în cuprinsul încheierilor pe care le pronunță motivul respingerii lor. De asemenea, încheierile pronunțate de instanța de judecată cu prilejul respingerii cererilor formulate de procuror sau de partea civilă în scopul instituirii măsurilor asigurătorii pot fi atacate odată cu fondul, potrivit art. 408 alin. (2) din Codul de procedură penală, aspect ce constituie o altă garanție a drepturilor fundamentale invocate în prezenta cauză. Pentru aceste motive, Curtea nu poate reține încălcarea accesului liber la justiție al procurorului sau al părții civile și nici încălcarea dreptului la apărare al părții civile, ca urmare a nereglementării unei căi de atac împotriva încheierilor prin care este respinsă cererea de dispunere a măsurilor asigurătorii formulată de către aceștia. Totodată, nereglementarea căii de atac la care se face referire în susținerea excepției de neconstituționalitate nu încalcă dispozițiile constituționale ale art. 129, în privința cărora Curtea Constituțională a reținut, în repetate rânduri, în jurisprudența sa, că exercitarea căilor de atac poate și trebuie să fie făcută doar în condițiile legii. Prin aceeași jurisprudență, Curtea a statuat că accesul liber la justiție nu implică asigurarea accesului la toate structurile judecătorești și la toate căile de atac prevăzute de lege, deoarece competența și căile de atac sunt stabilite exclusiv de legiuitor, care poate institui reguli deosebite, în considerarea unor situații diferite (a se vedea Decizia Plenului Curții Constituționale nr. 1 din 8 februarie 1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 69 din 16 martie 1994, și Decizia nr. 121 din 1 februarie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 261 din 13 aprilie 2011)”.

²⁰ Termenul „dispuse” a fost păstrat în mod eronat, în condițiile în care contestația are ca obiect, în prezent, și încheierea prin care judecătorul de cameră preliminară, instanța de judecată sau instanța de apel respinge cererea de luare a unei măsuri asigurătorii.

măsuri asigurătorii de către judecătorul de cameră preliminară, de instanța de judecată sau de instanța de apel” cu aceea, *mai largă*, „împotriva încheierii prin care s-a pronunțat judecătorul de cameră preliminară, de instanța de judecată sau de instanța de apel *asupra luării* măsurii asigurătorii” – de unde rezultă că, *de lege lata*, obiectul contestației îl constituie:

- a) *ordonanța* prin care, în cursul urmăririi penale, procurorul dispune *luarea unei măsuri asigurătorii, din oficiu sau la cererea părții civile (în vederea garantării reparării pagubei cauzate prin săvârșirea infracțiunii)*;
- b) *ordonanța* prin care, în cursul urmăririi penale, procurorul dispune *respingerea cererii părții civile de luare a unei măsuri asigurătorii (în vederea garantării reparării pagubei cauzate prin săvârșirea infracțiunii)*;
- c) *încheierea* prin care judecătorul de cameră preliminară, în procedura de cameră preliminară, instanța de judecată, în faza judecării în primă instanță sau instanța de apel, în faza apelului, dispune *luarea unei măsuri asigurătorii, din oficiu sau la cererea procurorului, a părții civile sau a persoanei vătămate*;
- d) *încheierea* prin care judecătorul de cameră preliminară, în procedura de cameră preliminară, instanța de judecată, în faza judecării în primă instanță sau instanța de apel, în faza apelului, dispune *respingerea cererii procurorului de luare a unei măsuri asigurătorii sau a cererii părții civile de luare a unei măsuri asigurătorii (în vederea garantării reparării pagubei cauzate prin săvârșirea infracțiunii)*;
- e) *încheierea* prin care instanța de apel dispune, în faza apelului, *respingerea cererii persoanei vătămate sau a părții civile căreia i s-a admis acțiunea civilă prin sentința primei instanțe, de luare a unei măsuri asigurătorii față de inculpat, în vederea garantării executării de către acesta a cheltuielilor judiciare la plata cărora a fost obligat față de persoana vătămată sau partea civilă, prin sentința primei instanțe, potrivit art. 276 alin. (1) și (2) C.pr.pen.*

Menționăm faptul că modificarea dispozițiilor art. 250¹ alin. (1) C.pr.pen. nu se repercutează și asupra celor cuprinse în alineatul (4) al aceluiași articol – conform cărora „În cazul în care măsura asigurătorie s-a dispus direct prin hotărârea instanței de apel, dispozițiile alin. (1)-(3) se aplică în mod corespunzător” – întrucât respingerea cererii părții civile de luare a unei măsuri asigurătorii în vederea garantării reparării pagubei cauzate prin săvârșirea infracțiunii, formulată în cursul judecării apelului, nu se va dispune de către instanța de apel prin decizia finală prin care soluționează această cale de atac, ci înainte de pronunțarea acesteia, printr-o *încheiere motivată*, potrivit art. 351 alin. (2) C.pr.pen.²¹ – împotriva căreia poate fi formulată contestație de către partea civilă, în temeiul art. 250¹ alin. (1) C.pr.pen. Iar în ipoteza în care respingerea cererii părții civile de luare a măsurilor asigurătorii este o consecință a celor dispuse în cadrul acțiunii penale și civile (de exemplu, este achitat inculpatul, iar acțiunea civilă este respinsă), soluția este definitivă sub toate aspectele. Desigur, probleme pot apărea în situația în care acțiunea civilă este admisă dar, din diverse motive, instanța nu dispune (sau respinge în mod expres) luarea măsurilor asigurătorii, deși partea civilă o solicitase în cadrul concluziilor pe fondul cauzei. Nici în această situație nu credem că soluția poate fi atacată cu contestație, textul art. 250¹ alin. (4) C.pr.pen. făcând

²¹ Potrivit dispozițiilor generale ale art. 351 alin. (2) C.pr.pen. (aplicabile și în judecata în apel – s.n.), „Instanța este obligată să pună în discuție *cererile* procurorului, ale *părților* sau ale celorlalți subiecți procesuali și excepțiile ridicate de aceștia sau din oficiu și să se pronunțe asupra lor prin *încheiere motivată*.”

vorbire doar despre *dispunerea* măsurii asigurătorii (textul fiind introdus pentru a respecta un iluzoriu dublu grad de jurisdicție în această materie).

3.2. *Caracterul lacunar al modificărilor legislative*

După cum am arătat anterior²², „în mod supărător însă, deși modifică alin. (1) al art. 250¹, legiuitorul uită de alin. (2) al aceluiași articol, care vorbește în continuare despre contestația împotriva încheierii prin care se *ia* o măsură asigurătorie. În mod evident, textul trebuie interpretat împreună cu alin. (1), pentru a permite și contestația împotriva încheierii prin care judecătorul de cameră preliminară de la Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție ori Secția penală a instanței supreme, în primă instanță sau în apel, a respins luarea măsurilor asigurătorii”.

IV. ÎN LOC DE CONCLUZII, TOT INTRODUCEREA...

Așa cum am arătat, modificările aduse de Legea nr. 70/2025, deși binevenite, ridică totuși o serie de probleme de aplicare, pentru care sperăm ca rezolvările propuse în prezentul material să fie utile. Mai important însă, readucem în discuție nevoia unei abordări coerente în materia măsurilor asigurătorii, care să aibă în vedere atât problemele generate în special de procedura verificării acestora, cât și nevoile actuale în această materie (care impun, de pildă, o procedură pentru adaptarea măsurilor asigurătorii).

²² A. R. Trandafir, op.cit, <https://www.andratrandafir.ro>.